

Η Βιομηχανική Επανάσταση

A. Από την προβιομηχανική στη βιομηχανική εποχή

► Τα κύρια γνωρίσματα της προβιομηχανικής εποχής είναι:

- α) Η αγροτική παραγωγή ως κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα
- β) Η λειτουργία μικρών βιοτεχνιών για την επεξεργασία των πρώτων υλών
- γ) Τα μικρά οικιστικά σύνολα και τα λιγοστά διοικητικά κέντρα
- δ) Οι λίγες και διάσπαρτες βιομηχανικές μονάδες στην Αγγλία και την ηπειρωτική Ευρώπη

► Τι ονομάζεται «εργοστασιακό σύστημα»;

Ο νέος τρόπος παραγωγής αγαθών, από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και μετά, ο οποίος στηρίζεται:

- i. Στην υποκατάσταση των ανθρώπων από μηχανές
- ii. Στη χρήση νέων πηγών ενέργειας, κυρίως του γαιάνθρακα (κάρβουνου)
- iii. Στη χρήση νέων και άφθονων πρώτων υλών, κυρίως ανόργανων (π. χ μέταλλα)

► Τι ονομάζεται «Βιομηχανική Επανάσταση»;

Η γενικότερη μεταβολή που σημειώνεται στις υλικές-οικονομικές αλλά και τις κοινωνικές συνθήκες που χαρακτηρίζουν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων από το 19^ο αιώνα και μετά εξαιτίας:

1. Της εισαγωγής των μηχανών στην παραγωγική διαδικασία
2. Της γενικότερης επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου που σημειώνεται χάρη σε ένα πλήθος εφευρέσεων και ανακαλύψεων.
3. Της αύξησης του παγκόσμιου πλούτου αλλά και του πληθυσμού του πλανήτη
4. Των μεγάλων ανακατατάξεων που επέρχονται τόσο στο εσωτερικό πολλών κοινωνιών όσο και στις σχέσεις των κρατών της υφελίου.

B. Η Βιομηχανική Επανάσταση στην Αγγλία

► Για ποιους λόγους η Βιομηχανική Επανάσταση ξεκίνησε από την Αγγλία;

- 1) Γιατί περί τα τέλη του 18^{ου} αιώνα παρουσιάστηκε μεγάλη ζήτηση βαμβακερών υφασμάτων → πράγμα που προκάλεσε την ανάγκη για μαζική παραγωγή τέτοιων ειδών → και λύθηκε με την κατασκευή μηχανών (όπως η μηχανική ανέμη) → ενισχύθηκε όμως και από άλλες εφευρέσεις, όπως η ατμομηχανή (για τη γρήγορη μεταφορά των εμπορευμάτων).
- 2) Γιατί η Αγγλία διέθετε – ήδη από τον καιρό της Εμπορικής Επανάστασης – κεφάλαια για επενδύσεις, εργατικό δυναμικό και αγροτικό πλεόνασμα.
- 3) Γιατί η Αγγλία διέθετε πλουτοπαραγωγικές πηγές, αγορές για τα προϊόντα της στις αποικίες, εμπορικό στόλο, αποτελεσματικό συγκοινωνιακό δίκτυο και μεγάλες ποσότητες γαιάνθρακα.
- 4) Είχε επίσης φιλελεύθερη οικονομία με ανεπτυγμένο τον ιδιωτικό τομέα, νομοθεσία ευνοϊκή για την ιδιωτική πρωτοβουλία και ισχυρό πιστωτικό σύστημα.

Γ. Η εξάπλωση της Επανάστασης στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ

► Για ποιους λόγους η υπόλοιπη Ευρώπη και οι ΗΠΑ καθυστέρησαν να μεταβούν στη Βιομηχανική Επανάσταση;

α) Γιατί δεν είχαν υποδομές ανάλογες με της Αγγλίας.

β) Γιατί η εκβιομηχάνισή τους συντελέστηκε κυρίως με τη μεσολάβηση του κράτους – το οποίο εξυπηρετούσε καταρχήν τους ευνοούμενους του (!) - και όχι χάρη στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

γ) Γιατί πολλά κεφάλαια από τις χώρες αυτές τοποθετούνταν κυρίως στην Αγγλία, η οποία τους υποσχόταν πιο κερδοφόρες επενδύσεις.

► **Αποτίμηση** της Βιομηχανικής Επανάστασης

Η Βιομηχανική Επανάσταση διαμόρφωσε ένα παγκόσμιο οικονομικό σύστημα το οποίο ενοποίησε τον κόσμο και επέφερε σε μεγάλο βαθμό ανάπτυξη και πρόοδο στην ανθρωπότητα. Το σύστημα αυτό πάντως στηρίχτηκε καταρχήν στον ηγεμονικό ρόλο των ισχυρών οικονομιών του πλανήτη, οι οποίες δεν μπόρεσαν να αποφύγουν τον μεταξύ τους ανταγωνισμό και προκάλεσαν τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

Δ. Επεξεργασία πηγών του σχολικού βιβλίου

1) Κείμενο σελίδας 41

Τι αποκαλύπτει το κείμενο αυτό σχετικά με την παιδική εργασία κατά τις απαρχές της Βιομηχανικής Επανάστασης και πώς εξηγείται το φαινόμενο για το οποίο κάνει λόγο;

2) Κείμενο σελίδας 42

Γιατί το γυναικείο κίνημα εμφανίστηκε παράλληλα με τη Βιομηχανική Επανάσταση και ποια ήταν τα κυριότερα αιτήματα που διατύπωσε;

3) Κείμενο σελίδων 42-43

Γιατί το συνδικαλιστικό κίνημα εμφανίστηκε παράλληλα με τη Βιομηχανική Επανάσταση και ποια ήταν τα κυριότερα προβλήματα που προσδοκούσε να αντιμετωπίσει;